

Educar en la pau i la solidaritat

L'aparició de les Organitzacions No Governamentals de Cooperació per al Desenvolupament (ONGD) es produeix després de finalitzada la II Guerra Mundial. Són entitats no lucratives independents respecte dels governs. El seu àmbit d'actuació és la cooperació internacional i les seves activitats poden agrupar-se en quatre blocs: realització de programes o projectes en els països en via de desenvolupament; realització de programes d'educació per potenciar la sensibilitat de l'opinió pública en els països avançats; realització de programes d'investigació i estudi sobre temes de cooperació internacional; seguiment i avaluació de projectes d'altres ONG o de poders públics.

La Federació Catalana d'ONG disposa de 31 organitzacions i la coordinadora espanyola de 70, la majoria de les quals treballen a Amèrica del Sud, Centramèrica (75%), i Àfrica (12%). Món-3. Universitaris pel tercer món és la més jove de les organitzacions que hi ha a Catalunya. Neix l'any 1985 en el marc de la Universitat de Barcelona. Avui aplega estudiants, professors i llicenciats de quatre universitats catalanes. El seu marc d'actuació és la joventut, la Universitat i la cooperació internacional, i incideix, principalment, en la sensibilització i divulgació de la realitat del Tercer Món. Josep de Delas, director de Justícia i Pau a Girona, també creu que cal sensibilitzar la societat de quina és la situació que es viu al Tercer Món i sobre quina és la situació que hi viuen els col·lectius de marginals del nostre entorn més immediat. És l'única manera d'aconseguir un respecte i igualtat entre diferents cultures i, en aquest sentit, el treball a les escoles, explica Josep de Delas, és molt important perquè cal sensibilitzar els més joves en criteris de solidaritat i igualtat entre tots els grups que conformen el seu entorn més immediat.

Maria Solaní
és periodista

ONGs gironines

**molts reptes
a superar**

Francesc Carbonell

Molt més, probablement, que en altres àmbits, en el terreny de l'associacionisme, el mig segle de dictadura va arrencar gairebé de socarrel tota la tradició anterior. Una de les primeres dificultats amb que es troben les ONGs a casa nostra no és tant la seva joventut —la joventut quasi mai no és una dificultat— com la manca de tradició associativa, o millor dit, la interrupció durant mig segle de la nostra tradició associativa, de la qual encara patim les conseqüències.

A vegades cal prendre distància per adonar-se de la transcendència i amplitud de determinats fenòmens. I no cal anar gaire lluny per a fer-ho. ¿Podeu imaginar les repercussions de tot ordre per a la vida social d'un país que la seva llei d'associacions tingui gairebé un segle —quatre generacions!— d'existència?. En contrast amb la nostra realitat franquista, els nostres veïns francesos tenen una llei d'associacions nascuda l'any 1905.

La innata i persistent voluntat humana d'agrupar-se per a donar resposta als problemes que depassen l'àmbit individual, acaba sempre, afortunadament, imposant-se. I varen néixer així les institucions públiques democràtiques, les quals, sovint, per diverses causes que es faria ara molt llarg d'exposar, a vegades no són capaces de donar una resposta contundent, immediata i eficaç a determinats problemes o situacions que es plantegen en les nostres societats. Per això brolla, incontenible, el que sovint s'ha batejat com a *iniciativa social*, a través de les seves formes de concreció legal més freqüents: associacions i fundacions, anomenades *organitzacions no governamentals (ONG)*, precisament per la seva independència dels poders públics establerts. Independència que en determinades situacions de conculcament de drets fonamentals pot transformar-se en enfrontament obert.

Aquest mateix origen de les ONGs per a denunciar i intentar donar resposta als problemes que no són atesos per les administracions provoquen ja des dels seus inicis una relació ambivalent entre unes i altres. Ara i aquí, aquesta relació ambivalent podria adjectivar-se, a vega-

des, amb termes més durs. Efectivament, tot i que en teoria unes i altres cerquen els mateixos fins, el benestar i la qualitat de vida dels ciutadans, les administracions tracten sovint amb desconfiança i menyspreu unes institucions que amb la seva tasca de denúncia posen en entredit la coherència dels postulats i l'eficàcia de la feina de les esmentades administracions. Denúncia que a vegades no cal que sigui formal i explícita: la sola existència de determinades ONGs ja és, sovint, una denúncia permanent.

I no sempre —paradoxalment— les institucions d'una jove democràcia (com la nostra) són obertes i receptives a col.laborar amb unes ONGs amb les quals probablement han fet —o farien— pinya en èpoques de clandestinitat. L'accès al poder, per molt democràtic que sigui, investeix sovint

—la qual cosa si no és justificable sí que és comprensible— d'una certa potència: *Ara que manem nosaltres donarem resposta a totes les demandes de la societat, i ja no caldrà la iniciativa social.* És clar que aquesta afirmació es fa pensant només en la iniciativa social que es té per *contrària*.

La perversió màxima d'aquest estat de coses arriba quan el poder arriba a generar, impulsar, fabricar, fer néixer directament determinades ONGs, les quals, controlades completament però a distància, li permeten la *coartada* de tenir ja una *iniciativa social domèstica i domesticada*, amb la qual fer pactes, convenis i col.laboracions, evitant-se així haver de donar explicacions del per què no facilita el treball de les veritables organitzacions *no governamentals*.

Facilitar l'emergència o la consolidació de noves associacions està també

condicionat per aquest plantejament de *si no està amb nosaltres, està —o estarà— contra nosaltres*.

I aquest és un dels primers reptes amb que es troben les ONGs gironines: quin és el punt dolç de relació amb les administracions al qual convé arribar?. Fins a quin punt pactar —sovint la supervivència hi està en joc— sense perdre independència?

Vinculat amb el tema anterior hi ha, naturalment, el del finançament. Diversificar la font dels finançaments acostuma a estar en proporció directa amb el grau de llibertat institucional. Les quotes dels associats, sovint tenen un paper més educatiu i movilitzador del compromís personal que altra cosa, i malament rai per a moltes ONGs si haguéssim de viure i treballar només amb aquests recursos.

La legislació fiscal del nostre país, malauradament, és una de les menys sensibles d'Europa a les desgravacions per aportacions fetes a organitzacions sense afany de lucre. Fa molt temps que s'insisteix en la necessitat d'una llei potenciadora de l'*esponsorització*, el mecenatge i les donacions, que és la única forma de facilitar realment el creixement d'aquella iniciativa social i de les ONGs per aquest camí potenciador de la independència. Potser precisament per això no es fa.

Haver d'anar a parar sempre, i a vegades exclusivament, a la *menjadora* de l'administració no és bo per a ningú i perverteix els fins mateixos de l'associacionisme. Més encara: amb l'estratègia de subvencions —o de *convenis* que a la pràctica i en la seva majoria són subvencions més formalitzades enlloc d'autèntics *convenis de col.laboració*— de cap manera es permet a les ONGs aixecar el vol i fer projectes amb visió de futur, sinó que les ubiquen *si us plau per força* en una postura d'haver de *fer bondat* per poder renovar la subvenció —absolutament gràcia-ble, sempre pendent, sempre amenaçant, com la famosa espasa de Damocles.

Així ni es pot treballar seriosament ni és possible fer projectes d'una mínima durada que permeti avaluar-ne seriosament els resultats. Les tasques de prevenció esdevenen irrealitzables i les ONGs es veuen abocades a apagar focs agafant l'aigua amb les mans.

Les entitats petites, que solen coincidir amb les ONG (Organitzacions No Confessionals) i que a vegades són les *punta-de-llança* de la innovació tant pel que fa als seus plantejaments com al seu treball de recerca o d'intervenció, queden ofegades entre el *Scilla o Carybdis* de la manca de recursos —i per tant la mort per inanició— o la dissolució i pèrdua d'identitat i de coherència ideològica, imposada per la subvenció o el pacte forçats —la mort per dessagnament.

D'altra banda, la Comunitat Europea ofereix finançaments per a projectes d'aquestes característiques. Lamentablement hi ha casos d'ONGs gironines a les quals les administracions han posat reiteradament pals a les rodes per a no poder accedir a aquests recursos. Això per acabar d'adobar aquest panorama dels finançaments.

Per això no és estrany el naixement de *lobbies* i de grups de pressió. Estan proliferant com els bolets les xarxes i *reseaux* europeus de tot tipus, sovint impulsades per entitats dels països del nord d'Europa que necessiten *partenaires del sud* per poder accedir més fàcilment ells mateixos a recursos de la Comunitat Europea.

Un altre repte *urgent* de les ONGs gironines que no formen ja part d'estructures multinacionals, ho és per tant l'aprenentatge de la *col·laboració*, de l'estructuració de projectes compartits. Aprenentatge que serà duríssim mentre es mantingui l'estratègia de finançament institucional proporcional *al nombre d'usuaris atesos o a la implantació territorial*. Això no facilita la millora de la qualitat dels projectes sinó la lluita competitiva entre les ONGs per *marcar el territori*, i per *apropiar-se* del major nombre possible d'usuaris, prenent-los si cal —no és cap metàfora: ho hem vist *físicament!*— a les altres ONGs, que els fan la *competència(!?)*.

Connecta directament aquesta problemàtica amb un altre repte no menys urgent: quina ha de ser la relació entre el voluntariat i els professionals en la tasca d'aquestes institucions? Tenen raó els qui afirmen que amb voluntariat s'està fent una tasca d'eliminació progressiva de llocs de treball? La tenen els qui afirmen el contrari, és a dir que cal *desprofessionalitzar* molt més encara aquests tipus d'activitats?

Sigui quina sigui la proporció i la relació entre professionals i voluntaris, és indispensable atendre a la formació específica d'aquests col·lectius. En Quim Vallmajor, gironí que porta vint-i-set anys a Ruanda, a l'Àfrica Central, afirmava a la seva recent xerrada amb motiu de l'Assemblea Anyal del Secretariat gironí de Justícia i Pau, que anava convidat a Itàlia per a fer un cicle de xerrades sobre com *no s'ha d'anar* a treballar des d'una ONG a Àfrica. El nivell baixíssim de preparació específica de molts dels *professionals* que li enviaven, ens deia que li ocasionava moltíssimes més dificultats que ajuda. Les ONGs que treballen també amb africans però a les mateixes comarques gironines —al *Tercer Món* el pugem de categoria: el fem *Quart Món* quan arriba a la terra de promissió anomenada "les comarques gironines"— tampoc saben què cal fer i com fer-ho amb aquesta nova realitat. S'imposa amb urgència l'elaboració de models d'intervenció a partir de projectes de recerca-acció i la formació dels *professionals i voluntaris implicats*, comptant-hi entre ells en un lloc prioritari, als membres dels propis col·lectius minoritaris. Hi ha qui porta clamant aquesta lletania des de fa anys en el desert dels despatxos de les administracions. Pel que sembla: *no és un tema prioritari*.

Sense facilitar des de tots els àmbits que hi tenen responsabilitats la resolució d'aquests reptes, s'està fent el joc a les forces de la reacció i la insolidaritat. Les ONGs gironines, i entre elles encara més les que no són delegacions territorials d'entitats d'abast multinacional —i que per tant han nascut, lluiten i treballen inequívocament per interessos i problemes absolutament nostres— necessiten recursos públics i privats —recursos *vol dir diners, però no solament diners*— per superar aquests reptes. Ens hi va no solament la seva continuïtat i l'eficàcia de la seva *insubstituïble* tasca, sinó també la dignitat de tots.

Encara que només fos pel doble egoïsmes de que en realitat ens eviten problemes més greus, i a més a més, de tant en tant, ens renten el cul i la cara.

Francesc Carbonell
és pedagog de la Fundació SER.GI.

JUSTICIA I PAU

Aquest any les delegacions de Justícia i Pau de Catalunya celebren el seu vint-i-cinquè aniversari. 25 anys dedicats a la defensa dels drets humans. Una de les primeres activitats que es va emprendre a Girona va ser una campanya contra la pena de mort. Poc després Franco faria executar sis persones: Àngel Otaegui, José Humberto, Francisco Baena, Ramón Sanz, José Luis Sánchez i Juan Paredes. Van ser anys de lluita contra el franquisme des d'actituds pacífiques i amb valors democràtics. Després van seguir altres campanyes en favor dels drets humans, pel desarmament i per la pau. Amb l'arribada de la democràcia, Justícia i Pau continua lluitant en favor de la pau i la justícia i denunciant les desigualtats socials.

Justícia i Pau va néixer l'any 1967 com un servei de l'Església catòlica. La seva finalitat és la promoció i defensa dels drets humans per mitjà de l'estudi, la sensibilització i l'acció. Va crear la seu de Girona fa 18 anys.

Està organitzada en comissions de treball: relacions amb l'església, tercer món, desarmament, pau, drets humans, nens, etc. La part de treball més important de la diòcesi de Girona està centrada en el treball de les escoles. Organitza xerrades sobre el tercer món des de diferents àrees temàtiques: geografia, història, problemes econòmics, polítics, d'injustícia social. Actua molt activament amb altres organitzacions i associacions d'immigrants.

Disposen d'un servei de documentació sobre temes de drets humans, Tercer Món, desarmament, nou ordre econòmic internacional, drets de l'infant i marginació, entre d'altres. Disposa també de material divers utilitzable per a l'organització de jornades, cursets o campanyes. Per altra banda, Justícia i Pau ofereix un servei d'assessorament sobre objecció fiscal, i també sobre temes educatius en les matèries que li són pròpies.

*Justícia i Pau. Portal Nou 27.
17004 Girona. Apt de Correus 511
Telèfon 20 27 91 (dimarts tarda).*

MÓN-3

És una organització no governamental per al desenvolupament que pretén contribuir amb la seva activitat a assolir solucions veritables per al problema del subdesenvolupament. Neix fa 10 anys a Barcelona i s'implanta a Girona l'any 1987-88. Està integrada per alumnes, professors i llicenciats.

El seu treball s'estructura en tres grans línies d'actuació: sensibilització i divulgació de la realitat del Tercer Món; la recerca i formació en matèria de desenvolupament; tasques d'assessorament tècnic o d'ajuda per explorar noves vies de cooperació i la relació amb organitzacions populars de base del Tercer Món.

Al voltant de les tres grans àrees de treball organitza cursos, congressos, exposicions, convenis, conferències, etc.

Disposa d'un centre de recursos amb llibres, dossiers i vídeos.

*Món-3. Portal Nou, 27.
17004 Girona
Telèfon (972) 20 67 07*

AMNISTIA INTERNACIONAL

És un moviment mundial pro drets humans que treballa de manera imparcial per a l'alliberament dels presos de consciència, homes i dones detinguts arreu del món per llurs conviccions, color, origen, sexe, religió o llengua, mentre no hagin recorregut a la violència ni l'hagin defensada. Amnistia s'oposa incondicionalment a la imposició de la pena de mort i a la tortura i s'esforça perquè a tots els presos se'ls faci sense dilació un judici imparcial.

És independent de qualsevol govern, partit polític, ideologia, interès econòmic o creença religiosa. Es finança amb les quotes dels seus afiliats de tot el món i amb les subscripcions i els donatius.

Amnistia Internacional no dóna suport ni s'oposa a cap estat o sistema polític, i té membres i simpatitzants de diverses ideologies, però tots comparteixen la necessitat de protegir totes les persones de tots els països a ser empresonades per les seves creences, el seu origen, o a ser executades o torturades. La xarxa mundial d'Amnistia és de 50.000 voluntaris de 65 països. Organitzen accions urgents de denúncia d'una violació dels drets humans, mitjançant cartes i telegrams enviats als responsables de l'agressió o als responsables polítics del país.

Amnistia Internacional organitza anualment missions per vigilar si s'observen les normes jurídiques internacionals en casos de presoners polítics, i per intercedir a favor de presoners concrets. Sobre la base d'aquestes missions i de les investigacions que es realitzen, es publiquen informes per països i l'informe anual d'Amnistia.

*Amnistia Internacional.
Apartat de Correus, 456. Girona
Telèfon (972) 44 31 13. Antoni
Ruiz - Núria Anguló - Nati Sitjar.*

*També podeu contactar mitjançant
la Federació de Voluntariat Social de
Girona. Adreça: Rutlla, núm. 20.*

MANS UNIDES

Organització catòlica de voluntaris dedicada a la lluita contra la pobresa, les malalties, l'opressió, l'analfabetisme i la fam. Les seves principals accions se centren en el treball de sensibilització i informació de l'opinió pública i en el finançament de projectes de desenvolupament a Àsia, Àfrica i Amèrica Central i Sud-amèrica.

Els projectes estan elaborats des del Tercer Món que sol·licita ajudes a Mans Unides i té com a objectiu millorar les condicions de vida de les persones i possibilitar els processos d'auto-suficiència comunitària. Durant la campanya realitzada l'any 1992 va recaptar a Espanya 4.472 milions de pessetes. Un 6% del pressupost es va destinar a despeses d'administració i sensibilització. Amb el 94% enviat al Tercer Món es van finançar, totalment o parcialment a 60 països: 120 projectes agrícoles, 149 projectes sanitaris, 328 projectes educatius, 289 projectes socials, 116 projectes de promoció de la dona.

En l'àmbit català, Mans Unides ha treballat també en el camp educatiu mitjançant l'elaboració de material didàctic. Destaca la publicació del llibre *Fem un sol món. Manual d'Educació per al Desenvolupament* (Barcelona 1985), on s'ofereixen consideracions pedagògiques per plantejar els temes relacionats amb el tercer món, i recursos didàctics per al mestre.

*Mans Unides. Carrer de Barcelona, núm. 47, 3r B. 17001 Girona
Telèfon (972) 20 05 25*

CARITAS DIOCESANA

És l'organisme de l'Església a partir del qual es canalitza la solidaritat cristiana de lluita contra la marginació. El seu objectiu principal és combatre la pobresa. Organitza la seva acció a partir de diferents seccions: l'atenció primària per acollida, l'atenció al drogoaddicte (conjuntament amb la resta de diòcesis catalanes), formació d'adults, formació de voluntariat, ajuda als immigrants.

Un altre marc important d'acció consisteix en la sensibilització no solament de la població sinó, a més a més, dels poders polítics. Actua a l'estranger a partir de Càrites espanyola.

*Caritas, Francesc Cürana, 10. Girona
Telèfon (972) 20 49 80 - 20 88 49*

AJUDA EN ACCIÓ

Organització creada per l'anglès Jackson Cole. És un moviment independent de lluita contra la pobresa. Manté el seu caràcter independent i aconfessional. Col·labora amb els països més necessitats, Kenya, Malawi, Índia, etc..., a partir de programes de desenvolupament relatius a educació, agricultura, ramaderia, sanitat, artesanía i formació professional.

Es pot col·laborar amb aquesta organització mitjançant el padrinatge d'un nen en concret, o mitjançant, com totes les ONG, de donatius.

*Ajudes an Acció. Aragó 159, Barcelona
Telèfon (93) 453 51 51*

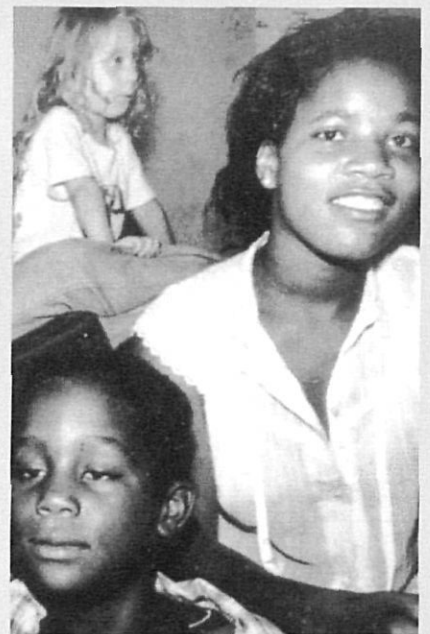

CREU ROJA

Institució humanitària mundial de caràcter voluntari i actua sempre en accions de pau i cooperació sota la protecció de l'Estat. La seva organització s'estructura a partir de quatre blocs: Creu Roja del Mar, Creu Roja de la Joventut, Benestar Social i Cooperació Internacional. Realitza accions directes i urgents en països en conflicte, en aquests moments a Somàlia i Bòsnia. També té programes d'atenció als refugiats i rodanons.

La Creu Roja, entitat amb més de 120 anys d'història, és una de les organitzacions no governamentals més importants pel que fa al nombre de membres, 250 milions, i per la seva implantació en més de 130 països. Les 131 societats nacionals de la Creu Roja han de reunir estrictes condicions per obtenir el reconeixement internacional, com per exemple l'observança de la imparcialitat i la neutralitat, principis generals de la Creu Roja. Al mateix temps, cadascuna ha de ser reconeguda pel seu respectiu govern com una societat voluntària d'ajuda, auxiliar dels poders públics.

*Creu Roja. Bonastruc de Porta, s/n.
Girona
Telèfon (972) 20 04 15 - 20 15 42*

INTERMÓN

Organització no governamental de caràcter confessional. Fou creada per la Companyia de Jesús l'any 1986. Actua molt activament en projectes agrícoles, d'activitats productives, salut, educació i comunicació social, i transmet pautes de comportament que se solidaritzin amb el Tercer Món.

La col·laboració d'Intermón se centra sobretot en els països més necessitats de la franja saheliana (Txad i Etiòpia), i d'Amèrica Llatina (Bolívia, Perú i Equador).

El treball d'Intermón s'orienta cap a cinc aspectes: l'educació per al desenvolupament, el treball a través de cooperants voluntaris, l'ajuda d'emergència i alimentària, la col·laboració en programes concrets de desenvolupament i l'anàlisi i estudis de desenvolupament.

Intermón, alhora que dóna ajuda en casos puntuals, prova de facilitar els mitjans humans i materials per promoure la pròpia autosubsistència a partir de programes agrícoles, promovent l'agricultura i la ramaderia, la construcció de dipòsits per emmagatzemar els productes, donant suport a cooperatives autòctones, etc., també col·labora en programes educatius i sanitaris.

*Intermón. Roger de Llúria, 15.
08010 Barcelona
Telèfon (93) 301 29 36*

MEDICUS MUNDI

Medicus Mundi fou creada l'any 1962 a Alemanya. Actua principalment en projectes sanitaris de llarga durada que combinen les tasques pròpiament sanitàries i les de formació de personal local. Treballa per a la promoció de la salut, sobretot als països en desenvolupament, promovent la coparticipació de les seves poblacions i respectant-ne la cultura. Medicus Mundi actua en projectes de desenvolupament globals orientats a l'autosuficiència de les comunitats, tot donant suport a les polítiques d'atenció de salut primària.

Medicus Mundi dedica una especial importància a la formació del personal local, tot respectant el context cultural del país receptor, incloent les seves pràctiques tradicionals en matèria de salut.

*Medicus Mundi. València 109, entl.
08011 Barcelona
Telèfon (93) 254 72 22*

GRAMC

Els GRAMC *Grups de Recerca i Actuació sobre Minories Culturals i Treballadors Estrangers*, constitueixen una Associació per a la intervenció social i educativa, sense cap afany de lucre. És d'àmbit estatal, i va néixer a les comarques gironines l'any 1989 en constatar que és cada vegada més important la presència de minories culturals i refugiats econòmics procedents de l'anomenat Tercer Món, sense que la comunitat acollidora, a través de les administracions responsables, generi els espais d'acollida i de formació indispensables.

Tot i que són indissociables les tasques d'acollida de les de formació bàsica i ocupacional dels col·lectius immigrants, els GRAMC posen l'accent principalment sobre els aspectes formatius tant de la societat autòctona com dels nou vinguts. Hi ha una necessitat urgent, d'elaborar models d'intervenció adequats a la nostra realitat i aquest és un altre dels objectius bàsics de l'associació, que són principalment:

a) l'acollida i la formació dels treballadors estrangers i de les seves famílies, respectant les seves cultures d'origen.

b) l'educació d'actituds favorables a la solidaritat i la convivència intercultural i l'erradicació del xovinisme i el racisme.

c) la formació específica i del reciclatge dels professionals i dels voluntaris que se n'ocupen.

Els GRAMC s'organitzen, per a dur a terme aquestes tasques, en assemblees locals. L'escola *Samba Kubally*, de l'assemblea local de Santa Coloma de Farners, ha rebut diverses distincions nacionals i internacionals. Hi ha assemblees locals del GRAMC a diverses poblacions de les comarques gironines i també fora de les comarques gironines (El Masnou, Teià, Reus...).

L'associació, juntament amb la Fundació SERGI, són membres fundadors de la xarxa intercultural europea AGORA, pertanyent al seu Comitè Directiu i representant a l'Estat Espanyol a la seva Comissió Pedagògica

*GRAMC. Baldri Reixach, 50, baixos.
(Fundació SERGI). 17003 GIRONA.
Tel: (972) 20 55 05 - Fax: 21 49 66*